

Liberalizarea pieței de gaze naturale – câmp de batalie electorală?



Liberalizarea pieței gazelor naturale, în vigoare începând cu data de 1 iulie, beneficiază de un tratament care demonstrează, o dată în plus, ca autoritățile române nu se dezminț - reglementări adoptate în regim de urgență, fără consultare cu partenerii implicați și cu efecte incerte pentru „beneficiarii” invocați. Așadar, sunt ignorate de legiuitori, din nou, aspecte normale în procesul legislativ, cum ar fi realizarea unei analize de impact, consultarea mediului de afaceri sau predictibilitatea, cu atât mai necesară în această perioadă dominată de incertitudini suplimentare.

Proiectul pentru modificarea legii energiei electrice și a gazelor naturale, publicat pe site-ul Camerei Deputaților, care, printre altele, prevede aplicarea unui impozit suplimentar pe venitul furnizorilor de gaze, a fost amendat în faza finală a dezbaterilor parlamentare, cu o zi înainte de votul final în Camera Deputaților, deși acesta a fost inițiat în urma cu mai bine de opt luni. Numarul amendamentelor este impresionant, nu numai față de textul inițial al legii, ci și față de textul adoptat de Senat în octombrie anul trecut. Bineînțeles, proiectul de lege nu are prevăzut un termen de intrare în vigoare, decât pe anumite articole, ceea ce înseamnă că prevederile se aplică imediat după publicarea în Monitorul Oficial.

Deși scopul declarat al acestor reglementări este de a elimina barierele din această piață și de a favoriza ieftinirea gazelor pentru consumatorii casnici, este de așteptat ca efectul să fie contrar. Chiar dacă nu poate fi contestată validitatea multor modificări, există prevederi ale acestui proiect legislativ care ridică semne de întrebare asupra intențiilor reale. Mai poate exista piața liberă când se legisfează modul în care se calculează prețul? Duce creșterea costurilor fiscale la ieftinirea gazelor? Sunt consumatorii vulnerabili adevărații beneficiari? Se încurajează producția internă de gaze sau importurile? Și, de ce nu, este cumva folosită această lege în scopuri de propagandă electorală?

Cum va influența acest nou impozit prețurile pentru consumatorii finali?

Dincolo de faptul că o astfel de măsură reprezintă o intervenție impredictibilă a statului într-o piață liberalizată și contrară angajamentelor asumate de România la nivelul Uniunii Europene, cel mai probabil introducerea noului impozit va avea un impact negativ asupra consumatorilor finali, în loc să îi avantajeze.

Potrivit proiectului de lege, taxa de 90% se va aplica pe diferența dintre prețul real de achiziție și prețul reglementat al producătorilor în valoare de 68 lei/MWh, atunci când prețul de achiziție este mai mic decât cel reglementat. Diferența de 10% rămâne la furnizor. În aceste condiții, în care i se mărește costurile fiscale, ce opțiuni are la îndemână furnizorul – să scadă sau să crească prețul pentru consumatorul final/producătorul vizat?

Prevederea se propune a fi valabila pâna la data de 30 iunie 2021. Legea, adoptata de Camera Deputaţilor, for decizional în acest caz, va merge spre promulgare la preşedinţie. Pâna la publicarea în Monitorul Oficial, însa, actul poate fi contestat la Curtea Constituţionala sau întors în Parlament de preşedinte spre reexaminare.

Consumatorul vulnerabil, deşi nedefinit, este „beneficiarul” din oficiu

Potrivit proiectului, impozitarea suplimentara a veniturilor obţinute de furnizori din vânzarea gazelor naturale se aplica doar pentru cantităţile achiziţionate de clienţii casnici şi de producatorii de energie termica pentru cantitatea de gaze naturale utilizata la producerea de energie termica destinata consumului populatiei. Impozitul (deşi nu este denumit ca atare în lege) nu se aplica pentru gazele din import sau cele înmagazinate. În aceste condiţii, pare ca, din nou, vor fi favorizaţi producatorii din alte ţari din care se importa gaze în România (lista nefiind prea lunga), iar cei locali vor pierde masiv din competitivitate. Aşa se încurajeaza, spre exemplu, mult trâmbiţata exploatare a zacamintelor din Marea Neagra?

Iniţiatorii proiectului de lege spun ca banii astfel colectaţi vor fi folosiţi „exclusiv pentru protecţia clienţilor vulnerabili”. Ramâne de vazut cum se va aplica aceasta menţiune, în condiţiile în care legislaţia nu prevede o definiţie clara a consumatorului vulnerabil. Guvernul s-a angajat, prin Ordonanţa 1/2020, de modificare a OG 114/2018, sa reglementeze, în acest an, statutul si regimul juridic al consumatorului vulnerabil, precum si modalitatea de finantare a acestuia. Pâna atunci, însa, nu se ştie cum vor fi folosiţi banii obţinuţi din acest impozit suplimentar, iar consumatorii vulnerabili vor ramâne beneficiari doar în teorie.

Liberalizarea pieţei, intens reglementata

Proiectul de lege menţionat nu este singura iniţiativa legislativa recenta pe piaţa gazelor. În paralel, reprezentanţii guvernului susţin ca liberalizarea pieţei va determina o scadere a tarifelor pentru populaţie de 10-15% dar, în timp ce anunţa ca au fost ridicate „ultimele bariere” din calea liberalizarii, adopta noi masuri care indica exact contrariul. Este vorba, în principal, de Ordonanţa de Urgenţa adoptata cu doar câteva zile înainte de liberalizare, prin care producatorii locali sunt obligaţi sa vânda 40% din producţia totala de gaze pe piaţa centralizata la preţul de referinţa stabilit la Bursa din Viena.

Noul prag, de 40%, este valabil şi pentru gazele extrase din Marea Neagra, acolo unde exista obligativitatea vânzarii a 50% din productie pe pietele centralizate. Aşadar, dincolo de reducerea pragului de la 50% la 40%, masura nu face decât sa înlocuiasca o bariera cu alta, ce-i drept, puţin mai joasa. În plus, este de menţionat faptul ca ordonanţa este prevazuta sa intre în vigoare la data de 1 iulie 2020, însa nu este încă publicata în Monitorul Oficial.

Predictibilitatea în an electoral

Aşadar, asistam, din nou, la reglementari adoptate peste noapte, fara consultare, cu încălcarea reglementarilor europene şi fara a fi impuse de o urgenţa reala. Lipsa de predictibilitate revine în actualitate, iar încrederea investitorilor este, încă o data, pusa la încercare, într-o perioada în care atragerea de noi investiţii ar trebui sa reprezinte prioritatea zero a autoritaţilor române. În mod special în domeniul energiei, atragerea de investiţii este vitala, atât pentru modernizarea capacitaţilor de producţie, stocare şi distribuţie, cât mai ales pentru demararea exploatarii gazelor din Marea Neagra (unde este nevoie şi de modificarea legislaţiei, promisa de aproape un an, caz în care ar fi perfect justificata urgenţa).

În concluzie, liberalizarea pieţei gazelor din România pare sa se înscrie perfect în specificul naţional, pe principiul „sa se liberalizeze, primesc, dar sa nu se schimbe nimic”. În plus, fiind vorba de un domeniu cu puternic impact emoţional pentru cetăţeni, principalele forţe politice, care controleaza fiecare câte o instituţie cu putere de

legiferare (Guvernul și Parlamentul, colorate diferit din punct de vedere politic) încearca sa capitalizeze electoral acest subiect, fara sa țina cont de efectele generate asupra tuturor părților implicate și de modul în care este afectata încrederea investitorilor, prezenți și potențiali, în țara noastra. Pare ca singurul lucru predictibil într-un an electoral ramâne impredictibilitatea.